

Kuiper Compagnons
t.a.v. dhr. M.H. van der Wielen
Postbus 13060
3004 HB Rotterdam

Ons kenmerk : 1304F334/COB/rap1
Datum : 7 juni 2013
Betreft : flora- en faunaonderzoek project Vijfakkers te Moordrecht

Geachte heer Van der Wielen,

Hierbij ontvangt u onze briefrapportage met de bevindingen van het door ons uitgevoerde flora- en faunaonderzoek in het kader van de Flora- en faunawet ter plaatse van Vijfakkers. Het plangebied is beoordeeld op de aanwezigheid van en betekenis voor soorten planten en dieren die zijn beschermd in de Flora- en faunawet. In deze briefrapportage wordt eerst een korte omschrijving van het plangebied en de voorgenomen werkzaamheden gegeven gevolgd door de werkwijze van onderzoek. Vervolgens is ingegaan op de resultaten van de biotooptoets (veldbezoek). Aansluitend is geconcludeerd op welke wijze omgegaan moet worden met de (mogelijk) voorkomende beschermde soorten.

Plangebied en voorgenomen werkzaamheden

Het plangebied is gelegen ten noordwesten van de kern van Moordrecht, ingesloten door de wegen Middelweg, Weidezoo en Vierde Tochtweg (afbeelding 1). Men is voornemens een brede school en woningen te bouwen. Tijdens de uit te voeren werkzaamheden zullen de drie aanwezige sloten worden gedempt.

Afbeelding 1. Kaart plangebied (rood omlijnd)

NOORDWIJK (hoofdkantoor)

's-Gravendijkseweg 37 | T 071 - 402 85 86
Postbus 126 | info@idds.nl
2200 AC Noordwijk | www.idds.nl

VEENENDAAL

T 0318 - 69 00 22

BREDA

T 076 - 548 66 20

HOOGVEEN

T 0528 - 72 22 29

SEVENUM

T 077 - 467 05 86

Werkwijze

Voor het bronnen- en literatuuronderzoek is hoofdzakelijk gebruik gemaakt van het door u aangeleverde bureauonderzoek op 15 mei 2013 (zonder kenmerk). Deze gegevens zijn aangevuld met recentere gegevens op de invoersite Waarneming.nl (gegevens tot en met 5 juni 2013). Op basis van de bekende verspreiding in combinatie met de topografische en landschappelijke ligging van het plangebied, is beoordeeld in hoeverre het plangebied een betekenis kan hebben voor de gemelde soorten.

Op 3 juni 2013 is door een ecooloog een veldbezoek c.q. biotooptoets uitgevoerd. Tijdens het veldbezoek zijn de risico's ten aanzien van het eventuele voorkomen van beschermde soorten in relatie tot de geplande ontwikkeling beoordeeld. Tijdens het veldbezoek zijn de aanwezige oppervlaktewateren in het plangebied bemonsterd met behulp van een schepnet. Met behulp van een schepnet is het mogelijk een beter beeld te verkrijgen van het voorkomen van aquatische soortgroepen. Deze inventarisatiemethode sluit ook aan zoals deze wordt beschreven in de soortenstandaarden in de soortenstandaarden van de bittervoorn, grote modderkruiper en kleine modderkruiper. Deze soortenstandaarden zijn opgesteld door Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken.

Onderzoeksresultaten

Resultaten van zowel de literatuurstudie als de biotooptoets worden hieronder weergegeven.

Bronnen- en literatuuronderzoek

Samenvatting aangeleverde bureaustudie:

- **Grondgebonden zoogdieren:** In het plangebied worden enkel algemeen voorkomende soorten verwacht, zoals (spits)muizen, haas en mol. Meldingen van strikter beschermde soorten zijn niet bekend.
- **Vleermuizen:** Het plangebied vormt mogelijk onderdeel van het foerageergebied van relatief algemene soorten als gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Verblijfplaatsen van deze soorten zijn mogelijk aanwezig in het bebouwde gebied van Moordrecht en directe omgeving.
- **Vogels:** Het plangebied vormt het broedgebied van diverse soorten vogels. Van de vogels, waarvan het nest een jaarrond beschermde status bezit, heeft het plangebied geen betekenis als broedgebied. Het gaan om soorten als uilen, roofvogels, ooievaar, gierzwaluw en huismus. Enkele van deze soorten komen wel voor in de directe omgeving.
- **Amfibieën:** Met uitzondering van de rugstreeppad zijn voor het plangebied geen meldingen bekend van strikter beschermde soorten amfibieën.
- **Vissen:** Voor deze soortgroep is het voorkomen in de regio bekend van de strikter beschermde soorten bittervoorn, grote modderkruiper en kleine modderkruiper.
- **Ongewervelden:** Voor het plangebied en omgeving wordt melding gemaakt van het voorkomen van de platte schijfhoren (soort slak). Overige strikter beschermde soorten worden niet verwacht.
- **Planten:** Voor deze soortgroep zijn geen strikter beschermde soorten te verwachten in het plangebied.

Door IDDS geraadpleegde aanvullende bronnen:

- **Grondgebonden zoogdieren:** Eén melding van een waterspitsmuis nabij het Gouwe Park (Gouda) in 2010.
- **Vleermuizen:** Diverse meldingen van laatvlieger, meervleermuis, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Het betreft voor het overgrote deel overvliegende en foeragerende dieren. Alleen van de gewone dwergvleermuis zijn meldingen van verblijfplaatsen in het bebouwde gebied van Moordrecht.
- **Vogels:** Meldingen in de directe omgeving zijn bekend van buizerd (incl. mogelijke nestlocatie), wespindief (overtrekkende vogels), sperwer, havik, boomvalk, slechtvalk (enkel

winterwaarnemingen/ overtrekkende vogels), kerkuil, ransuil, bosuil, steenuil (incl. nestlocatie in directe omgeving), gierzwaluw en huismus.

- **Amfibieën:** Geen meldingen van strikter beschermde soorten.
- **Reptielen:** Meldingen langs de Middelweg ter hoogte van de A20 (incl. geschikte broedhoop) en 't Weegje (Gouda).
- **Vissen:** Melding van paling in directe omgeving.
- **Planten:** Tongvaren, steenbreekvaren en gele helmblom in directe omgeving.

Resultaten biotooptoets

Tijdens de uitvoering van de biotooptoets bleek dat de geplande werkzaamheden voor een deel al in gang zijn gezet in het meest noordelijke deel van het plangebied. Hierbij was al grond ontgraven, vegetatie verwijderd en een deel van de watergangen gedempt (enkele tientallen meters). Het overige deel van het plangebied bestaat uit weilanden en sloten. Een deel van deze weilanden wordt begraasd door schapen. Hoewel de vegetatie in de weilanden relatief soortenarm is, ogen deze desondanks bloemrijk. Beeldbepalend zijn hierbij de veldzuring en de scherpe boterbloem.

Tijdens de bemonstering met behulp van een schepnet is geconstateerd dat in alle sloten een dikke sliblaag aanwezig is. Dit slib is ontstaan door vermisting vanuit de omliggende agrarische percelen. Het water is over het algemeen vrij troebel en onderwatervegetatie ontbreekt nagenoeg. Uitgebreide oevervegetaties ontbreken eveneens. In het plangebied zijn bomen en bebouwing afwezig. Boombeplantingen zijn wel aanwezig op de grens van het plangebied en het bebouwde gebied van Moordrecht.

Grondgebonden zoogdieren: waterspitsmuis

De waterspitsmuis is een kenmerkende soort van natte poldergebieden. De waterspitsmuis komt daarbij veelal voor in goed ontwikkelde oeverzones en in niet al te troebele wateren (vanwege het slechte zicht tijdens het foerageren). Dit biotoop ontbreekt in het plangebied. Tijdens de bemonstering zijn weinig insecten en andere watermacrofauna aangetroffen. Dit vormt het hoofdvoedsel van de waterspitsmuis. Geschikt habitat binnen het plangebied ontbreekt daarom voor deze soort.

Vleermuizen: foerageergebied

Vanwege het open karakter heeft het plangebied een beperkte betekenis als foerageergebied voor vleermuizen. Een soort als de meervleermuis foerageert wel graag boven open water, maar vanwege de slechte waterkwaliteit zijn de aanwezige sloten niet bijzonder geschikt als foerageergebied. Vanwege het ontbreken van bomen en bebouwing in het plangebied is de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen en structureel van belang zijnde vliegrouten niet aan de orde.

Vogels

Tijdens de biotooptoets zijn diverse weidevogels waargenomen, te weten Kievit, scholekster, grutto en tureluur. Al deze vogels begonnen te alarmeren tijdens het betreden van het plangebied. Dit gedrag kan worden beschouwd als nest-indicerend gedrag. Daarnaast is ook de spreek in het plangebied waargenomen, deze soort broed zeer waarschijnlijk in de directe omgeving van het plangebied. Nesten met een jaarrond beschermde status zijn niet aangetroffen gedurende de biotooptoets.

Amfibieën: rugstreeppad

De rugstreeppad betreft een klassieke soort van pionierbiotopen. Veelal komt de soort voor in biotopen met kale zandige bodems en kleine poelen waarin vegetatie en vis ontbreken. De aanwezige sloten vormen geen geschikt voortplantingswater voor deze soort. De sloten zijn daarvoor te diep. In het gedeelte waarin de werkzaamheden al zijn begonnen is weliswaar een kale bodem aanwezig, maar vanwege het ontbreken van geschikt voortplantingswater in de directe omgeving kan het voorkomen van de rugstreeppad worden uitgesloten in het plangebied.

Tijdens de biotooptoets is wel een larve gevangen van een groene kikker spec. (soort onbepaald, tabel 1 in de Flora- en faunawet).

Reptielen: ringslang

Meldingen van de ringslang zijn afkomstig uit de directe omgeving van het plangebied. Het betreft hier echter een zeer mobiele soort die lastig waar te nemen is. Omdat het plangebied enkel bestaat uit weilanden en watergangen en omdat beplantingen (struwelen en bomen) ontbreken, is de betekenis van het plangebied vermoedelijk klein voor deze soort. Broeihopen zijn eveneens niet aangetroffen. Ondanks het bovenstaande is een incidenteel jagend individu dat gebruikt maakt van het plangebied niet geheel onmogelijk.

Vissen: bittervoorn, grote modderkruiper en kleine modderkruiper

Tijdens de biotooptoets zijn enkel de dieldoornige- en tiendoornige stekelbaars gevangen met behulp van een schepnet. Over het algemeen kan gesteld worden dat het water door de dikke sliblaag relatief ondiep en troebel is.

De bittervoorn is een soort die in helderder water voorkomt met een uitgebreide oevervegetatie. Dit biotoop ontbreekt binnen het plangebied. Daarnaast is de soort afhankelijk van het voorkomen van zoetwatermossels, waar deze soort mee in symbiose leeft. Zoetwatermossels zijn niet waargenomen tijdens de biotooptoets. Door de aanwezigheid van een dikke sliblaag is het ook niet te verwachten dat zoetwatermossels in grotere dichtheden voorkomen in de aanwezige watergangen. Geschikt leefgebied van de bittervoorn ontbreekt binnen het plangebied.

De grote modderkruiper en in mindere mate ook de kleine modderkruiper kunnen voorkomen in wateren met een dikke sliblaag. Het betreft dan slib dat is ontstaan door natuurlijk afgestorven plantenmateriaal. In de sloten in het plangebied is de sliblaag zeer waarschijnlijk ontstaan door uitgespoelde mest (vanuit de landbouw) dat in het water terecht is gekomen. Het aangetroffen slib in de aanwezige sloten is structuurloos en zwart. Dit type sliblaag is voor de zowel de grote als kleine modderkruiper weinig interessant. Buiten de ongeschikte sliblaag ontbreken ook goed ontwikkelde oevervegetaties en onderwatervegetaties in de aanwezige watergangen.

Buiten het bovengenoemde is de grote modderkruiper afhankelijk van grote dichtheden aan waterinsecten en andere watermacrofauna (voedsel). Tijdens het bemonsteren van de watergangen werden deze in lage dichtheden aangetroffen. De watergangen in het plangebied vormen voor zowel de grote als de kleine modderkruiper geen geschikt leefgebied.

Ongewervelden: platte schijfhoren

De platte schijfhoren is een soort die voor kan komen in sloten in het agrarische gebied. Het gaat hierbij om sloten met een zeer goed ontwikkelde onderwatervegetatie en met helder water. De sloten in het plangebied zijn zeer onderhevig aan vermesting en zodoende troebel en arm aan onderwatervegetatie. Door het ontbreken van geschikt biotoop in het plangebied, is de aanwezigheid van deze soort niet te verwachten.

Planten

De vegetatie in de weilanden is soortenarm en bestaat uit soorten die kenmerkend zijn voor voedselrijke omstandigheden. Het gaat om soorten als straatgras, kropaar, grote vossenstaart, riet, grote brandnetel, veldzuring en scherpe boterbloem. Beschermden soorten zijn niet waargenomen en ook niet te verwachten in het plangebied gezien het ontbreken van geschikt biotoop.

Toetsing aan natuurwetgeving en voorzorgsmaatregelen

Uit de resultaten van de bronnen- en literatuurstudie en de biotooptoets blijkt dat het plangebied voor het overgrote deel van de gemelde beschermde soorten ongeschikt is als leefgebied.

- **Vleermuizen:** Alle vleermuizen zijn streng beschermd in het kader van de Flora- en faunawet. Door de geplande ingreep verdwijnen er echter geen functies in het leefgebied van vleermuizen, die vaste rust- en verblijfplaatsen in de directe omgeving ongeschikt maken. Wel is het aan te bevelen om de toekomstige nachtelijke verlichting “vleermuisvriendelijk” in te richten door de verlichting zoveel mogelijk naar beneden af te schermen. Op deze manier wordt voorkomen dat licht zijdelings afstraalt en dat in het ernaast liggende poldergebied geen of beperkte lichtvervuiling plaatsvindt. Een beknopte toets door een ecooloog in een eventueel op te stellen verlichtingsplan is om deze reden aan te bevelen.
- **Broedvogels:** De bescherming van vogels is gericht op de aan- of afwezigheid van broedgevallen. Omdat voor deze soorten geldt dat het nest eenmalig wordt gebruikt, vallen dergelijke nesten alleen tijdens het gebruik ervan door vogels onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig, mits het nest is verlaten. Mochten er tijdens broedseizoen werkzaamheden (moeten) plaatsvinden, dan kan het overtreden van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet in dit geval worden voorkomen door:
 - de werkzaamheden te starten voor aanvang van het broedseizoen (indicatief de buiten de periode maart-juli).
 - het deel van het plangebied waar werkzaamheden plaatsvinden ongeschikt te maken als er geen actieve nesten aanwezig zijn (d.w.z. voor aanvang van het broedseizoen of nadat na controle door een ter zake deskundige is vastgesteld dat er geen in gebruik zijnde nesten aanwezig zijn), en ongeschikt houden gedurende de werkzaamheden.
- **Alle watergebonden soortgroepen:** In de aanwezige watergangen komen geen strikter beschermde soorten voor. Voor de soorten die wel voorkomen in de aanwezige watergangen, kan worden voldaan aan de zorgplicht door rekening te houden met de werkrichting. Door de sloten te dempen/ dicht te gooien vanuit de noordzijde van het plangebied (aan de zijde van de Middelweg), kunnen de aanwezige dieren vluchten en het plangebied verlaten via de sloten parallel aan de Vierde Tochtweg.

Natuurbeschermingswet

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998¹. Een Natura 2000-gebied in de omgeving is Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein dat op een afstand van ca. 7 km gelegen is ten opzichte van het plangebied. Hierdoor worden geen effecten van de voorgenomen werkzaamheden op beschermde gebieden verwacht. Het plangebied vormt eveneens geen onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS bevindt zich echter wel in de directe omgeving van het plangebied, dat ook op de onderstaande afbeelding wordt geïllustreerd. De dichtstbijzijnde percelen behorende tot de EHS hebben als doelstelling ‘overige nieuwe natuur’.

Een effect op de (toekomstige) wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS kunnen indirect worden veroorzaakt in het geval nachtelijke verlichting in zijdelings van het plangebied afstraalt (lichtvervuiling) en door een toename van het gehalte aan gebiedsvreemd geluid.

¹ <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx>

Ligging plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van de EHS (gekleurde vlakken). Bron: kaarten provincie Zuid-Holland²

² <http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=EHS>

Conclusies en aanbevelingen

Flora- en faunawet

Voor de uitvoering van de geplande ingreep is geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet benodigd. Wel zijn voor een aantal soortgroepen extra aandacht vereist. Dit wordt in de onderstaande tabel weergegeven.

Soort(groep)	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Besluit Minister noodzakelijk	Bijzonderheden en/of opmerkingen
Vleermuizen	Nee	Nee	Nee	Rekening houden met nachtelijke verlichting dient als aanbeveling (zie ook onder toetsing aan de natuurwetgeving)
Broedvogels	Ja	Nee	Nee	Rekening houden met het broedseizoen (zie ook onder toetsing aan de natuurwetgeving)
Overige	Ja	Nee	Nee	Rekening houden met de werkrichting in het geval sloten worden gedempt (zie ook onder toetsing aan de natuurwetgeving)

Natuurbeschermingswet

Omdat het plangebied geen onderdeel uitmaakt van beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is nader onderzoek hiernaar niet nodig. De EHS komt wel voor in de directe omgeving / aansluitend aan het plangebied. Een eventuele toets aan de verstorende effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de aangrenzende EHS behoren niet tot deze studie. Aandachtspunten vormen in elk geval de externe werking van licht en geluid dat voort komt uit de geplande ruimtelijke ontwikkeling. Geadviseerd wordt hierover in overleg te treden met het bevoegd gezag in dit geval de provincie (mocht dit nog niet gedaan zijn). Indien gewenst kunnen wij u hierbij ondersteunen.

Mocht u nog vragen of opmerkingen hebben naar aanleiding van het voorgaande dan kunt u contact opnemen met ondergetekende.

Met vriendelijke groet,
IDDS Milieu BV

Dhr. C. Brouwer
(projectleider)